

hCG spadnie o co najmniej 15%, a jeśli tak się nie stanie, rozważy podanie drugiej dawki metotreksatu lub wykonanie zabiegu.

Należy również zachować czujność i zwracać uwagę na to, czy nie pojawiają się oznaki pogorszenia stanu ciąży pozamaciczej. Oznaki te wymieniono w punkcie powyżej.

Co mogę zrobić, aby wspomóc skuteczność stosowanego postępowania?

O ile lekarz nie zdecyduje inaczej, zaprzestań przyjmowania jakichkolwiek witamin, minerałów oraz innych leków, ponieważ niektóre z nich zakłócają działanie metotreksatu. Szczególnie ważne jest, byś nie przyjmowała suplementów z kwasem foliowym oraz byś unikała pokarmów wzbogaconych w kwas foliowy, dopóki lekarz nie zyska pewności, że lek zadziałał i że poziom hCG powrócił do wartości sprzed ciąży.

Nie powinnaś dźwigać ciężarów ani wykonywać prac domowych do momentu, aż poziom hCG nie zacznie konsekwentnie spadać. Dopóki poziom tego hormonu nie osiągnie wartości sprzed ciąży, ogranicz się wyłącznie do łagodnych aktywności, takich jak chodzenie.

Unikaj współżycia do czasu, aż stężenie hCG w Twoim organizmie spadnie do poziomu wskazującego na brak ciąży.

Większość kobiet już na samym początku bierze wolne i nie wraca do pracy przez co najmniej dwa tygodnie – w tym okresie środek zaczyna działać. Na naszej stronie internetowej znajdziesz informacje dotyczące tego, jak w przypadku ciąży pozamaciczej podejść do tematu pracy.

Ważne jest, aby w pierwszym tygodniu unikać leków przeciwbólowych z grupy NLPZ, takich jak ibuprofen. Zalecanym lekiem przeciwbólowym jest paracetamol.

Unikaj picia alkoholu, dopóki poziom hCG nie osiągnie wartości sprzed ciąży. Nie pij go również przez kilka kolejnych tygodni.

Jakie środki ostrożności powinienam podjąć, aby uniknąć ciąży pozamaciczej w przyszłości?

Jeśli przyjąłś jedną lub dwie dawki metotreksatu, musisz poczekać, aż poziom hCG w Twoim organizmie spadnie poniżej 5 mIU/ml (lekarz będzie mógł to stwierdzić na podstawie badań krwi). Później, przed podjęciem próby poczęcia, powinnaś przez 12 tygodni przyjmować kwas foliowy.

Zaleca się tak dlatego, że metotreksat mógł obniżyć poziom kwasu foliowego w Twoim organizmie, a związek ten jest niezbędny, by dziecko mogło zdrowo się rozwijać. Jego niedobór mógłby na przykład spowodować u dziecka wadę cewy nerwowej, taką jak rozszczep wargi, rozszczep podniebienia lub rozszczep kręgosłupa. Metotreksat jest szybko metabolizowany, ale przez okres 3–4 miesięcy od podania może wpływać na jakość komórek, w tym komórek jajowych, oraz na jakość krwi. Może on także zaburzać pracę wątroby, dlatego pozwól organizmowi prawidłowo się zregenerować, zanim zaczniesz myśleć o kolejnej ciąży.

Jakie emocje towarzyszą ciąży pozamaciczej?

U większości ludzi naturalną reakcją na takie trudne doświadczenie jest chęć zrozumienia, co się stało i dlaczego ciąża pozamaciczna spotkała właśnie ich – to z kolei może rodzić frustrację, ponieważ znalezienie odpowiedzi na takie pytania może być trudne, a nawet niemożliwe.

Niektóre osoby czują się winne i mają do siebie pretensje, sądząc, że w jakiś sposób „spowodowały” wystąpienie takiego stanu lub się do niego przyczyniły. Pamiętaj, że nie mogłaś w żaden sposób temu zapobiec i że to nie Twoja wina. Nie miałaś również żadnego wyboru i musiałaś poddać się odpowiedniemu postępowaniu, ponieważ taka ciąża mogłaby stanowić zagrożenie dla Twojego życia.

W przypadku ponad połowy przypadków ciąży pozamaciczej, jakie stwierdza się w

Wielkiej Brytanii, nie udaje się rozpoznać ryzyka ani czynników, które ją spowodowały.

Jakie emocje może odczuwać mój partner?

Ciąża pozamaciczna może stanowić obciążenie emocjonalne również dla Twojego partnera – oprócz tego, że sam próbuje poukładać sobie w głowie to, co się wydarzyło, stara się też dać Ci wsparcie, którego potrzebujesz w obliczu tak ogromnej traumy fizycznej i emocjonalnej.

Twój partner mógł czuć się związany z Twoją ciążą lub też nie. Prawdopodobnie stara się teraz poradzić sobie z własną reakcją na utratę ciąży oraz na Twój trudny stan fizyczny i emocjonalny. W niektórych przypadkach partner skupia się bardziej na Tobie niż na utraconej ciąży, co może powodować konflikty. Czasem trudno mu zrozumieć Twoje uczucia – możesz wtedy mieć wrazenie, że nie wspiera Cię tak, jak byś chciała. Zdarza się, że partner próbuje „wszystko naprawić” albo że unika tego bolesnego tematu. Takie zachowanie nie oznacza braku troski, lecz raczej chęć „rozwiązania problemu”. Ponieważ większość uwagi skupia się na Tobie, druga osoba może także czuć się pominięta. U partnera mogą również wystąpić problemy psychologiczne, np. stres pourazowy. Jeśli tylko czujesz się na siłach, staraj się rozmawiać z partnerem o uczuciach. Was obojga. Wspieranie partnerów w związku z traumą, jaką stanowi ciąża pozamaciczna, to również jeden z naszych celów.

Jakim wsparciem służy Ectopic Pregnancy Trust?

Ectopic Pregnancy Trust służy wiedzą i wsparciem osobom dotkniętym wczesną utratą ciąży spowodowaną ciążą pozamaciczną.

W EPT jest wiele osób, które doświadczyły fizycznej i emocjonalnej traumy związanej z ciążą pozamaciczną, dlatego doskonale Cię rozumiemy i wiemy, jak Ty i Twoi bliscy możecie się czuć. Poczucie osamotnienia, dezorientacji czy przytłoczenia nie jest niczym dziwnym. Możesz również mieć pytania dotyczące tego, co Cię czeka, zarówno w kontekście fizycznym, jak i emocjonalnym. Jesteśmy tu po to, by Cię wspierać.

Na naszej stronie internetowej znajdziesz więcej informacji na temat procesu odzyskiwania równowagi fizycznej i emocjonalnej po ciąży pozamaciczej. Zamieszczone tam treści są weryfikowane pod kątem medycznym, a także zawierają informacje o różnych serwisach wsparcia, które pozwolą Ci podzielić się doświadczeniami i zadać nurtujące Cię pytania. Jeśli sądzisz, że możemy w jakikolwiek sposób Ci pomóc, zajrzyj na naszą stronę, napisz do nas lub zadzwoń.

Aby uzyskać więcej informacji oraz wsparcie, odwiedź stronę ectopic.org.uk.

Polish Zastosowanie środków farmakologicznych

Medical Management

The
Ectopic
Pregnancy
Trust

Publication date: June 2022

Registered with
FUNDRAISING
REGULATOR

Website: ectopic.org.uk
Helpline: **020 7733 2653**
Email: ept@ectopic.org.uk

Registered charity number: 1071811

For healthcare professionals: To request further leaflets, please contact leaflets@ectopic.org.uk or call 020 7096 1838 or text to 07537 416085

The
Ectopic
Pregnancy
Trust

Przykro nam, że lekarz stwierdził u Ciebie ciążę pozamaciczną (zwaną inaczej ciążą ektopową).

Musi to być dla Ciebie trudny czas – zarówno pod względem emocjonalnym, jak i fizycznym. Prawdopodobnie pojawia się w Twojej głowie wiele pytań dotyczących sposobu postępowania oraz tego, co się z Tobą dzieje. W przypadku ciąży pozamacicznej podejmuje się różne działania, natomiast w tej ulotce znajdziesz odpowiedzi wyłącznie na pytania dotyczące zakończenia takiej ciąży poprzez **zastosowanie środków farmakologicznych**.

Aby uzyskać więcej informacji oraz wsparcie, odwiedź stronę www.ectopic.org.uk.

Na czym polega zastosowanie środka farmakologicznego – metotreksatu?

W przypadku ciąży pozamacicznej termin „zastosowanie środków farmakologicznych” oznacza podanie leku o nazwie metotreksat. Metotreksat to silny lek, który tymczasowo zakłóca przetwarzanie w organizmie kwasu foliowego – witaminy potrzebnej szybko dzielącym się komórkom płodowym. Lek zatrzymuje dalszy rozwój ciąży, która następnie jest stopniowo wchłaniana przez organizm, nie naruszając przy tym jajowodu.

Metotreksat działa najskuteczniej na wcześniejszych etapach ciąży, zwykle wtedy, gdy poziom hormonu ciążowego beta-hCG jest niższy niż 5000 mIU/ml. Gdy poziomy są wyższe, ryzyko pęknięcia jajowodu rośnie, niemniej w przypadku śródmiąższowej ciąży pozamacicznej często stosuje się farmakologię nawet przy wyższych stężeniach hCG w organizmie. W przypadku ciąży ektopowej, liczy się nie tyle etap ciąży (np. jej tydzień), ile wielkość zarodka, która w pierwszych tygodniach może być różna w zależności od jego tempa rozwoju.

Co to jest metotreksat?

Metotreksat to silny lek, który tymczasowo zakłóca sposób, w jaki organizm przetwarza witaminę zwaną kwasem foliowym. Kwas foliowy jest potrzebny szybko dzielącym się komórkom, np. komórkom płodowym. Lek zatrzymuje dalszy rozwój ciąży, która następnie jest stopniowo wchłaniana przez organizm, nie naruszając przy tym jajowodu.

W jakich przypadkach zastosowanie metotreksatu jest najlepszym rozwiązaniem?

Ta metoda nie jest odpowiednia dla wszystkich pacjentek. Istnieje większe prawdopodobieństwo jej powodzenia w następujących okolicznościach:

Twój stan zdrowia jest dobry.

Twój jajowód nie pękł.

Twój poziom hCG jest odpowiednio niski (szpital prawdopodobnie określił poziom, powyżej którego metoda ta nie jest stosowana).

W jamie brzusznej nie występuje żaden znaczący krwotok.

Ponieważ metoda ta nie oznacza operacji, jest o wiele lepszym rozwiązaniem w następujących przypadkach:

Występują u Ciebie inne problemy zdrowotne, które mogą zwiększać ryzyko wiążące się z podaniem znieczulenia ogólnego.

W Twojej jamie brzusznej lub miednicy występują zrosty (powstałe wskutek wcześniejszego zabiegu lub infekcji). Ciąża ektopowa jest zlokalizowana w szyjce macicy lub w miejscu wejścia jajowodu do macicy.

Zastosowanie metotreksatu nie jest wskazane, jeśli występuje którykolwiek z poniższych czynników:

- Trwająca infekcja
- Silna anemia lub niedobór innych krwinek
- Choroby nerek
- Choroby wątroby

- Aktywna infekcja
- HIV/AIDS
- Wrzody żołądka lub dwunastnicy bądź wrzodziejące zapalenie jelita grubego

Dlaczego lekarz proponuje mi taką metodę postępowania zamiast operacji?

Metodę tę opracowano po to, by unikać zabiegów chirurgicznych. Lekarze wybierają ją wszędzie tam, gdzie oferowane przez nią korzyści przewyższają te płynące z operacji, na przykład jeśli:

- Twoją ciążę ektopową trudno jest usunąć operacyjnie i wiąże się ona ze zwiększonym ryzykiem krwotoku;
- w Twojej jamie brzusznej lub miednicy występują zrosty (powstałe wskutek wcześniejszego zabiegu lub infekcji); lub
- występują u Ciebie inne problemy zdrowotne, które mogą zwiększać ryzyko wiążące się z podaniem znieczulenia ogólnego.

Masz do wyboru różne opcje, które lekarz chętnie z Tobą omówi. Jeśli czujesz, że z przyczyn emocjonalnych postępowanie farmakologiczne nie jest dla Ciebie odpowiednią metodą, porozmawiaj z lekarzem i zasugeruj zabieg chirurgiczny.

Z punktu widzenia kolejnych ciąż metotreksat jest rozwiązaniem co najmniej równie dobrym jak operacja, w dużej mierze dlatego, że metoda ta jest nieinwazyjna – w przeciwieństwie do zabiegu, który może spowodować powstanie blizn na jajowodzie.

Jak podawany jest lek?

Lek podaje się w formie zastrzyku – zwykle jest to pojedynczy zastrzyk w mięsień pośladkowy. Jeśli konieczne będzie podanie metotreksatu inną drogą, lekarz Ci o tym powie. Dawkę oblicza się na podstawie Twojego wzrostu i masy ciała. Przed wykonaniem zastrzyku przeprowadza się badania krwi w celu sprawdzenia czynności wątroby i nerek oraz po to, by się upewnić, że nie masz anemii.

Jak przebiega cała procedura?

Metodę tę opracowano po to, by uniknąć przeprowadzania operacji. Nadal konieczne jest jednak staranne monitorowanie oraz kontrola Twojego stanu zdrowia, co oznacza regularne wizyty w szpitalu na badaniach krwi w celu monitorowania poziomu hCG do momentu, gdy osiągnie on wartość wskazującą na brak ciąży. Proces ten może potrwać kilka tygodni, a szczegóły wyjaśni Ci lekarz. Szpital zajmie się organizacją badania Twojego poziomu hormonów. Lekarz zwykle bada stężenie hCG w Twoim organizmie w dniu podania leku, a następnie po czterech i po siedmiu dniach.

Badanie krwi przeprowadzone po czterech dniach zwykle wykazuje wzrost poziomu hCG, ponieważ działanie metotreksatu nie jest natychmiastowe – to oznacza, że przez dwa lub trzy dni od zastrzyku komórki nadal się dzielą, a dodatkowo niektóre z nich uwalniają więcej hCG, gdy zaczynają zanikać. Lekarz będzie oczekiwał, że między czwartym a siódmym dniem poziom hCG spadnie o co najmniej 15%, a jeśli tak się nie stanie, rozważy podanie drugiej dawki metotreksatu lub wykonanie zabiegu.

Po kilku dniach od zastrzyku zwykle pojawia się krwawienie, które może potrwać od kilku dni do sześciu tygodni.

Poziom hormonu beta-hCG będzie badany co 3–7 dni, aby mieć pewność, że prawidłowo spada. U większości osób wystarczy jedna dawka metotreksatu, ale w jednej czwartej przypadków, jeśli stężenie hCG w surowicy nie zmniejsza się, konieczne może być wykonanie kolejnego zastrzyku.

Jakie są skutki uboczne?

Najczęstsze skutki uboczne, jakie wywołuje metotreksat:

- skurczowe bóle brzucha to najczęściej występujące skutki uboczne, które pojawiają się zwykle w pierwszych 2–3 dniach od podania leku – ponieważ ból brzucha może także oznaczać, że

- doszło do pęknięcia ciąży pozamacicznej, należy zawsze poinformować o nim lekarza;
- zmęczenie – wiele osób odczuwa ogromne zmęczenie i wręcz nie może uwierzyć, jak niezmiernie wyczerpującym doświadczeniem jest cały proces;
- krwawienie lub plamienie z pochwy;
- nudności, wymioty i niestrawność;
- zawroty głowy – podobnie jak ból brzucha, zawroty głowy również mogą wskazywać na pęknięcie ciąży pozamacicznej, dlatego konieczne powiadom o nich lekarza;
- zdrętwiały lub obolały pośladek po zastrzyku.

Inne, rzadziej występujące skutki uboczne wywołane zastosowaniem metotreksatu przy ciąży pozamacicznej:

- Wrażliwość skóry na światło słoneczne
- Zapalenie błony pokrywającej oko
- Ból jamy ustnej i gardła
- Tymczasowe wypadanie włosów
- Znaczący spadek liczby krwinek (supresja szpiku kostnego)
- Zapalenie płuc.

Na ile skuteczne jest postępowanie farmakologiczne?

Skuteczność postępowania farmakologicznego różni się w zależności od okoliczności, w jakich podawany jest metotreksat. Badania wskazują, że odsetek powodzeń wynosi 65–95%. Wartości te są zwykle wyższe u osób, u których poziomy beta-hCG są niższe. Lekarz powinien Cię poinformować, z jakim powodzeniem stosuje się metotreksat w Twoim szpitalu.

Skąd będę wiedzieć, że procedura nie przebiega zgodnie z oczekiwaniami i że konieczne jest zastosowanie innej metody?

Jeśli ciąża pozamaciczna nie zacznie się wchłaniać, lekarz zobaczy to w

wynikach badań krwi przeprowadzanych regularnie pod kątem poziomów hCG – w takim przypadku może zasugerować podanie kolejnej dawki metotreksatu lub przeprowadzenie zabiegu.

Objawy pogorszenia stanu zdrowia w wyniku ciąży pozamacicznej mogą obejmować m.in. nasilające się bóle, krwawienie z pochwy, duszności, uczucie omdlenia i/lub ból promieniujący do barku. Jeśli występuje u Ciebie którykolwiek z tych objawów, konieczna będzie weryfikacja wybranej metody postępowania. W szpitalu otrzymasz numer kontaktowy umożliwiający uzyskanie porady zdrowotnej w przypadku wystąpienia jakichkolwiek zmian lub zostaniesz poinformowana, że w takiej sytuacji powinnaś zgłosić się na oddział pomocy doraźnej (A&E). Jeśli nie zostaniesz poinformowana, co robić, a będziesz potrzebowała z kimś porozmawiać, skontaktuj się z oddziałem szpitala, którego jesteś pacjentką, lub skorzystaj z pomocy NHS 111, dzwoniąc pod numer 111.

Jakie ryzyko wiąże się z tą metodą?

Ryzyko związane z zastosowaniem metotreksatu jest takie, że lek może nie zadziałać i komórki ciąży pozamacicznej mogą nadal się dzielić, powodując w efekcie konieczność przeprowadzenia operacji. Jeżeli wyspecjalizowane komórki ciążowe wytwarzające hormon hCG nie przestaną się dzielić, lekarz będzie o tym wiedział, ponieważ poziom hCG będzie rósł zamiast maleć. Źródłem potrzebnych informacji będą wyniki badań krwi.

Badanie krwi przeprowadzone po czterech dniach zwykle wykazuje wzrost poziomu hCG, ponieważ działanie metotreksatu nie jest natychmiastowe – to oznacza, że przez dwa lub trzy dni od zastrzyku komórki nadal się dzielą, a dodatkowo niektóre z nich uwalniają więcej hCG, gdy zaczynają zanikać. Lekarz będzie oczekiwał, że między czwartym a siódmym dniem poziom